

IZVJEŠĆA – REPORTS

50 GODINA ČASOPISA *ARTI MUSICES* (1969-2019) U STATISTICI

Tijekom 49 godina izlaženja objavljena su 83 broja časopisa *Arti musices*, i to 81 redovan broj te dva posebna broja na engleskom jeziku (Special issue 1, 1970. i Special issue 2, 1979). Dosad je funkciju glavnog urednika obnašalo šest istaknutih hrvatskih muzikologa:

Josip Andreis (4 broja, 1969-1972: 1 – 3 i 1970: Special issue 1),

Krešimir Kovačević (9 brojeva, 1973-1979: 4 – 10/2),

Koraljka Kos (15 brojeva, 1980-1987; 1989: 11/1 – 18/1-2/; 20/1-2 i 1979: Special issue 2),

Stanislav Tuksar (14 brojeva, 1990-1997: 21/1 – 28/1-2),

Vjera Katalinić (19 brojeva 1998-2005: 29/1 – 36/2; od 2016. dosad: 47/1-2 – 49/2) i

Sanja Majer-Bobetko (19 brojeva, 2006-2015: 37/1 – 46/2), dok su 19. godište (1988, 19/1 i 19/2) zajednički uredili

Koraljka Kos, Eva Sedak i Lovro Županović.

Osim navedenih, kao gostujuće urednice, od kojih je svaka uredila po jedan tematski blok u pojedinom broju, časopis su uređivale i:

Hana Breko Kustura (2014: 45/2, tema broja: Dalmatinska beneventanska tradicija: nova otkrića),

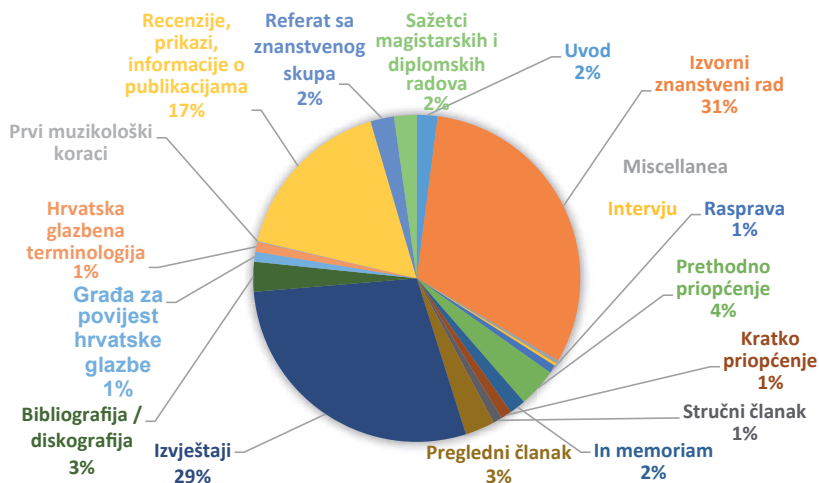
Naila Ceribašić (2015: 46/2, tema broja: Povrh tekstualnog predstavljanja u etnomuzikologiji),

Vjera Katalinić (2016: 47/1-2, tema broja: Mobilnost glazbe i glazbenika) i

Lucija Konfic (2017: 48/2, tema broja: Digitalna muzikologija).

Vrste priloga

Dosad je objavljeno ukupno 1.120 priloga – od toga 351 izvorni znanstveni rad, 43 prethodna priopćenja, 12 kratkih priopćenja, 33 pregledna članka. Nadalje, objavljeno je 26 referata sa znanstvenih skupova, 11 teorijskih tekstova o glazbenoj terminologiji, 10 stručnih članaka i 9 rasprava. Zatim, 320 izvještaja, 188 recenzija, prikaza ili informacija o publikacijama, 33 bibliografije ili diskografije, 11 tekstova o izvori-ma ili o novootkrivenoj građi te jedan prilog u rubrici 'Prvi muzikološki koraci'. Među drugim priložima vrijedi istaknuti 25 dosad objavljenih sažetaka magistar-skih ili doktorskih radova iz muzikologije. S obzirom na primarno znanstvenu ori-jentaciju časopisa, potrebno je naglasiti da, unatoč tomu što je objavljen (tek) 351, izvorni znanstveni radovi opsegom stranica daleko premašuju opseg drugih tipova priloga. Izvorni znanstveni radovi ukupno obasižu 7.740 stranica (61% od ukupno 12.671 stranice teksta), prethodna priopćenja 500 stranica (4%), kratka priopćenja 116 stranica (1%), a pregledni članci 635 stranica (5%). Znanstvenih je tekstova uku-pno 439 te oni zajedno obasižu 8.991 stranicu, što čini 71% tekstova (usp. Grafikon 1: Kategorije članaka). Potpuni popis svih priloga nalazi se na web-stranici Hrvatskog muzikološkog društva i redovito se ažurira (<http://hmd-music.org/wp-content/uploads/2019/02/ARTI-MUSICES-indeks1969-2018.pdf>).

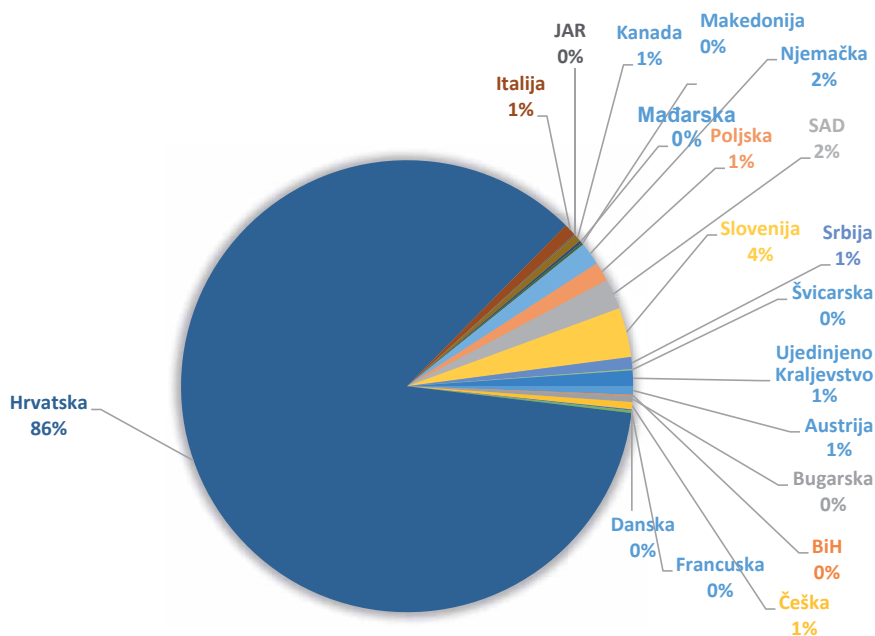
Grafikon 1: Kategorije članaka

Jezik

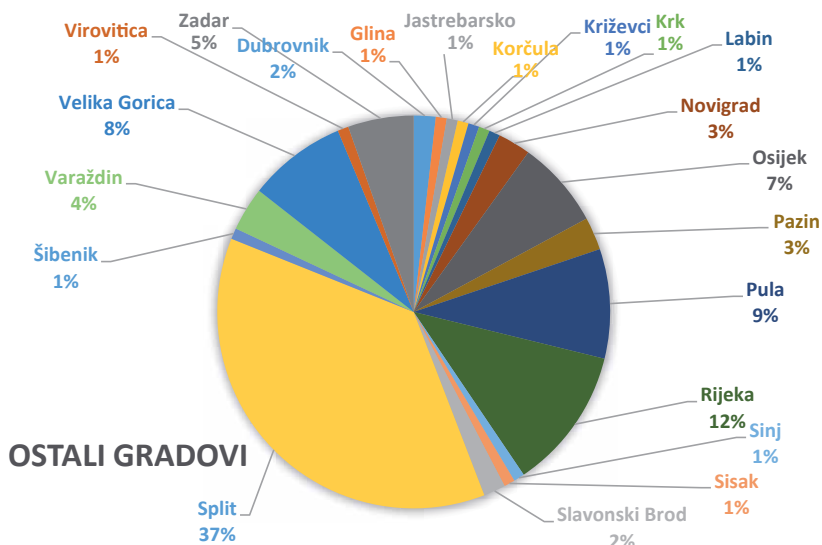
U časopisu *Arti musices* najviše je tekstova objavljeno na hrvatskom jeziku (njih 1.021). Na engleskom jeziku objavljena su 73 teksta, na srpskom 9, a na njemačkom 4, dok je 11 tekstova objavljeno dvojezično (10 na hrvatskom i na engleskom, a 1 na hrvatskom i na njemačkom). Po jedan tekst objavljen je i na slovenskom te na poljskom jeziku. U časopisu su objavljena i 22 prevedena teksta. Od njih je 21 tekst preveden s engleskog (12), njemačkog (4), slovenskog (3) i talijanskog (2) jezika na hrvatski, a jedna je recenzija prevedena s hrvatskog na engleski. Znanstveni su tekstovi opremljeni i sažetkom, najčešće na engleskom jeziku (295) ili s dvojnim sažetkom na engleskom i njemačkom (86), dok je manji broj opremljen sažetcima na drugim jezicima (dva na francuskom i jedan na talijanskom). Također, pojedini su tekstovi na stranim jezicima opremljeni sažetkom na hrvatskom jeziku (37, te jedan s dvojnim sažetkom na hrvatskom i njemačkom).

Provenijencija

U časopisu je svoja istraživanja dosad objavilo 266 autora iz 19 zemalja. Provenijencija autora određena je na temelju lokacije institucije na kojoj su bili zapo-

Grafikon 2: Provenijencija autora (po državama)

Grafikon 3: Provenijencija autora u Hrvatskoj (osim Zagreba)

sleni u trenutku objavljivanja članka ili, u slučaju autora koji u vrijeme objavljivanja članka nisu bili vezani uz neku instituciju, na temelju podataka o lokaciji koju su sami naveli. Najzastupljeniji su autori iz Hrvatske (180 autora s 960 članaka), a među njima autori iz Zagreba (njih 138 s 852 članka), iako su tekstove objavili autori iz ukupno 23 hrvatska grada. Pored autora iz Zagreba, više su tekstova objavili autori iz Splita (13 autora, 41 članak), Rijeke (4 autora, 12 članaka), Pule (4 autora, 10 članaka), Velike Gorice (jedna autorica, 9 članaka), Osijeka (2 autora, 8 članaka) i Zadra (4 autora, 5 članaka). Pored domaćih autora, u časopisu su zastupljeni brojni autori iz inozemstva, ponajviše iz Slovenije (17 autora, 41 članak), SAD-a (16 autora, 23 članka), Njemačke (13 autora, 18 članaka), Srbije (8 autora, 10 članaka), Italije (6 autora, 10 članaka), Ujedinjenog Kraljevstva (3 autora, 13 članaka) i Poljske (6 autora, 7 članaka) (usp. Grafikon 2 i 3).

Petra BABIĆ
Zagreb

**HALLE (SAALE) – MUSIKALISCHE MIGRATIONSBEWEGUNGEN:
MUSIK UND MUSIKER AUS DER FREMDE 1650-1750.
INTERNATIONALE WISSENSCHAFTLICHE KONFERENZ
ANLÄSSLICH DER HÄNDEL-FESTSPIELE IN HALLE (SAALE).
MARTIN-LUTHER-UNIVERSITÄT HALLE-WITTENBERG; GEORG-
FRIEDRICH-HÄNDEL-GESELLECHAFT; STIFTUNG HÄNDEL-HAUS
HALLE. 26, 28. i 29. 5. 2018.**

Godišnji simpozij u organizaciji Sveučilišta Martin Luther u Halleu i Wittenbergu, međunarodnoga Društva G. F. Händela i Zaklade Händelove kuće sa sjedištem u skladateljevu rodnom gradu Halleu 2018. godine bio je posvećen problemu migracija koji je u posljednjih pet godina dobio na važnosti kako u međunarodnim, tako i u hrvatskim muzikološkim krugovima. U njemačkoj humanističkoj akademskoj zajednici još uvijek preteže upućivanje pojedinačnih poziva znanstvenicima za sudjelovanje na simpoziju, dok su javni pozivi (tzv. *call for papers*) manje uobičajeni. U tom smislu valja pozdraviti čin organizatora koji su prvi put u povijesti uputili javni poziv za izlaganja kako bi privukli mlađe i manje afirmirane generacije muzikologa. Tema je u svojoj mnogostrukoj povezanosti sa životom i stvaralaštvom G. F. Händela izrazito zahvalna s obzirom na to da se u pozivu nije istaknula samo činjenica da je njemački skladatelj pri svojem djelovanju u Italiji i Velikoj Britaniji bio u neospornoj poziciji migranta te shodno tome i posrednika između različitih europskih kultura, nego se nastojalo pokazati da se i u skladateljevim djelima (primjerice operama i oratorijima) tematizira »drugotnost«, i to izvaneuropskih kultura. Simpozij nažalost ipak nije uspio u naumu da ponudi cjelovitije odgovore na pitanja koja su organizatori postavili. Unatoč visokoj znanstvenoj vrsnoći pojedinačnih referata, neki su bili samo indirektno vezani uz temu te su ostali u znaku oprobanih metodologija iskusnih istraživača.

Manji broj referenata bavio se problemom izvaneuropskoga, najčešće orijentalnoga u Händelovom stvaralaštvu. Nažalost nisam bio u prilici prisustvovati svečanom predavanju Thomasa Seedorfa (Karlsruhe) »Händel, der vertraute Fremde« (Händel, upućeni stranac) koje je otvorilo skup, no izlaganje Reinharda Strohma (Oxford) naslovljeno »Turci, Indijci, Indijanci: Stupnjevanje civilizacijskog mita u glazbenome kazalištu Händelova doba« jednako je tako moglo poslužiti kao plenarno izlaganje. Promotrivši širok spektar pojava iz filozofije, književnosti, kazališta te glazbe 17. i 18. stoljeća, ovaj njemački doajen britanske muzikologije ukazao je na daleko diferenciraniju sliku o orijentalnome »drugome« u kulturnome kontekstu u kojemu su djelovali Händel i njegovi suvremenici. Hans Dieter Clausen (Hamburg) detaljno je istražio genezu tzv. prizora s Parnasa u operi *Julije Cezar u Egiptu* uspoređujući minucioznom filološkom analizom libretističke predloške opere te Händelov doprinos u različitim fazama nastanka djela, no referat kao takav nije posebno problematizirao orijentalnu tematiku.

Izlaganja Margret Scharrer (Saarbrücken) i Livija Marcalettija (Beč) usredotočila su se upravo na problematiku »orijentalnog« i »stranog«. Nadovezujući se svojom studijom slučaja na Strohmova istraživanja, Marcaletti se bavio pojavom interesa za istočnjačke teme u venecijanskoj operi na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće te je pokušao objasniti kakve je dramaturške i recepcijske specifičnosti ta novina omogućila. Scharrer je pak analizirala kulturni transfer prilikom putovanja njemačkih i austrijskih diplomatskih poslanstava po Osmanlijskom carstvu i drugdje na Bliskom istoku koristeći se putopisnim izvorima. Sudeći po njima, reakcije izvaneuropskih dostojanstvenika na zapadnoeuropsku glazbu često su bile daleko pozitivnije nego zapadne na istočnjačku glazbu, no izvori dakako pružaju pomalo jednostranu sliku.

Mnogo se veći broj referata bavio problemom migracija na primjeru Händelova iskustva, i to u manje ili više neposrednoj mjeri. U tom su pogledu najopćenitiji bili referati Juliane Riepe (Halle) i Betholda Overa (Mainz), njemačkih muzikologa s velikim iskustvom u područjima svoje specijalizacije. Kao sudionik međunarodnog, pretežno njemačko-poljskog projekta *Pasticcio*, Over je stavio fokus na ulogu *pasticcia* u Händelovu stvaralaštvu i kontekstu izvođenja talijanske opere u njegovo doba, rasvjetljujući razloge za uvrštavanje određenih brojeva u *pasticcia* kao primjere svojevrstne »glazbene migracije«. S druge strane, Riepe se u referatu »Ideologemi migracija glazbenika« bavila pretežno recepcijom Händela kao »Nijemca« u kasnom 18. stoljeću, iščitavajući izvore od Matthesona do Marpurga i Klopstocka. Redefinirajući pojam »miješanog ukusa« (*gemischter Geschmack*) te dekonstruirajući stavove prema kojima majstor iz Hallea »nadilazi« tendenciju prema sintezi u njemačkoj glazbi podvrgavajući ono »strano« »vlastitom«, ovi su autori nastojali neutralizirati ono migracijsko u Händelu.

Donald Burrows (Milton Keynes) bavio se sličnim problemom netolerancije prema »stranom« u kontekstu emigracijske glazbene kulture u Londonu koje je pripadnikom na indirektan način bio i sam skladatelj. U jeku političkih trvenja oko Jakobitskog ustanka 1745. godine, strani, pogotovo talijanski izvođači u Londonu bili su donekle nepoželjni te je njihovim zapošljavanjem Händel zauzimaio posredan politički stav. Alison C. DeSimone (Kansas City) također se bavila načinom na koji se ključni politički događaji reflektiraju na viđenje »stranoga« u glazbenom životu Londona, no u nešto ranijem razdoblju, vremenu rata za španjolsku baštinu početkom 18. stoljeća. Proučavajući dvije glavne skupine glazbenih izvora, operna *pasticcia* na talijanskom i engleskom jeziku (ali mahom s talijanskom glazbom), kao i tiskane popijevke, došla je do zaključka da je ovaj repertoar bio važan kanal, ali i oblikovatelj političke recepcije. Matthew Gardner (Tübingen) promotrio je ranu fazu Händelove operne djelatnosti u Londonu između 1711. i 1715. godine te je iščitavao skladateljeve odluke u razdoblju karijere kada je nastojao uspostaviti tradiciju izvođenja integralnih autorskih talijanskih opera u Londonu te se afirmirati prilagodbom engleskom ukusu.

Preostali referati problemom migracije bavili su se na indirektan način. Potpisnik ovih redaka u izlaganju nešto općenitijeg naslova nego spoznaje koju je uspio ponuditi (»Händel kao autsajder u svijetu *opere serie* u Londonu. Pokušaji usporedbe s posebnim naglaskom na duete i ansamble«) analizirao je duete Alessandra Scarlattija u cilju rasvjetljavanja Händelova složenog odnosa sa stvaralaštvom starijeg kolege. Razmatrajući s jedne strane dijakronijski Scarlattijeve duete nastale kroz više desetljeća, a s druge strane njegove duete koji su se izveli (ili su se mogli izvesti) u Londonu u raznim *pasticcima*, nastojalo se proniknuti i u recepciju toga talijanskoga skladatelja. David Vickers (Manchester) u izlaganju jednostavnoga naslova »Giulia Frasi i engleska glazba« ponudio je detaljne uvide u karijeru te pjevačice u Londonu, ilustrirajući brojnim glazbenim primjerima specifičnost načina na koji su za nju pisali i Händel i njegovi engleski kolege. »U referatu »Književne teme, tradicije i konteksti: ponovni povratak starim toposima u Händelovim opernim libretima« grčki je muzikolog s britanskim doktoratom Vassilis Vavoulis (Atena) istraživao Händelov književni ukus kroz odnose s pojedinim libretistima, a povela se i diskusija o tome koje su sredine i autori na njega najviše utjecali.

Konačno, valja spomenuti i dva doajena američke muzikologije koji su redoviti gosti na svim simpozijima posvećenima liku i djelu skladatelja iz Hallea. Graydon Beeks (Claremont) nastavio je svoja istraživanja o recepciji Händelovih oratorija u 19. stoljeću proučavanjem izvedbi kojima je ravnao britanski dirigent George Smart, a koji je, unatoč prilagodbama uobičajenima za ono vrijeme, sebe smatrao nositeljem »autentične« tradicije u izvedbenoj praksi. John H. Roberts (Berkeley), poznat ponajprije po minucioznoj raščlambi parodijskih postupaka u Händelovu stvaralaštvu, predstavio je publici svoja najnovija arhivska istraživanja o djelovanju njemačkoga skladatelja 17. stoljeća Johanna Rosenmüllera u Veneciji, za koje su prijašnji istraživači smatrali da je bilo prvenstveno u znaku crkvene glazbe. Međutim, na temelju potpisa Zuan Tedesco i drugih neizravnih dokumenata Roberts je iznio plauzibilne teze o tome da je Rosenmüllera u Veneciji ipak, između ostalog, privlačila i opera. Simpozij je, dakle, i uvidom u putanju jednog možda manje važnog glazbenog migranta ukazao na to kako se kulturni transfer događa i ondje gdje to ne bismo očekivali.

Ivan ČURKOVIĆ

Zagreb

icurkovic@muza.hr

BEIJING, CHINA – THE JOINT SYMPOSIUM OF THE INTERNATIONAL COUNCIL FOR TRADITIONAL MUSIC STUDY GROUPS ON APPLIED ETHNOMUSICOLOGY AND MUSIC, EDUCATION AND SOCIAL INCLUSION, 7–10 July 2018.

The Academic Music Season at the Central Conservatory of Music in Beijing, China's leading music institution, made July 2018 a vibrant month. The sequence of important academic events included The Joint Symposium of the International Council for Traditional Music (ICTM) Study Groups on Applied Ethnomusicology and Music, Education and Social Inclusion. The Symposium followed the International Music Forum with six sister societies.¹ Moreover, the 3rd ICTM Forum – titled 'Approaches to Research on Music and Dance in the Internet Era' – and a conference on the Silk Road took place at the institution.

Yu Feng, the president of the Conservatory, and the Local Arrangement Committees – especially hardworking and approachable students-volunteers from the Conservatory and Yang Shuo with her fantastic simultaneous translations – enabled the events to take place. Zhang Boyu, professor of ethnomusicology, did a remarkable job of organizing events.

It seems Beijing was an appropriate location for the Joint Symposium of the ICTM Study Groups on Applied Ethnomusicology (StG on AE) and Music, Education and Social Inclusion (MESI). China's role within the Intangible Cultural Heritage realm was an intriguing factor alongside and the concept of inclusion. The StG on AE held its sixth symposium and MESI, as the newly established study group within the Council, held its second following an inaugural symposium at the School of Oriental and African Studies (SOAS) in London in July 2017. It is particularly important to highlight the collaboration of these two ICTM study groups. Applied ethnomusicology offers the »most striking developments in our discipline for decades« which enable »new levels of engagement, strategy and thought to our work with music as a profound and multifaceted expression of our shared humanity« (Huib Schippers, chair of the StG on AE).² Such approaches could strengthen research in the MESI domain. The presentations, discussions and socializing during the joint symposium, therefore, enabled the formation of »a bond among peoples of different cultures« (Sara Selleri, chair of the MESI). The Pro-

¹ The societies were: ICTM, the Society for Ethnomusicology (SEM), International Musicological Society (IMS), International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (IAML), International Association for the Study of Popular Music (IASPM) and Association for Traditional Music in China (ATMC).

² On applied ethnomusicology see <<http://ictmusic.org/group/applied-ethnomusicology>>, comparable to SEM's Applied Ethnomusicology Section, see: <https://www.ethnomusicology.org/general/custom.asp?page=Groups_SectionsAE> (15 February 2019).

gramme Committee of the symposium consisted of Huib Schippers, Adriana Helbig (deputy chair), Zhang Boyu, Wei-Ya Lin (Stg on AE Secretary), with the MESI Steering Committee comprised of Sara Selleri, Marie Agatha Ozah (vice-chair) and Elaine Sandoval (vice-secretary).

The joint four-day symposium was an intellectual feast. The attributes of some of the most important presentations were their intent, methodology and impact, and their consideration of the role of ethics, socio-cultural inclusion, sustainability, cultural heritage, marginalized communities, advocacy and policy. They were stimulated by the symposium call for papers (CfP) and reflected it well. In the case of applied ethnomusicology, the thematic issues in the CfP were (critical) reflections on approaches to cultural sustainability as the most viable outreach of applied ethnomusicology through the ICTM's engagement with UNESCO and its 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage (ICH). Additional themes included applied ethnomusicology and power structures where the intention was to provoke further thinking on the strategizing of ethnomusicological work vis-a-vis power structures; formal and informal learning as a tool for the maintenance of musical practices for future generations; and methodologies of applied ethnomusicology with a focus on theorization and safer models for »critical success.«³ The MESI CfP highlighted the applied ethnomusicology symposium invitation and, based upon the study group's mission, encouraged further inquiry at the intersection of music, education and social inclusion, with an emphasis on how academic discourse fits inclusion or exclusion paradigms within its institutional layers.⁴ The symposium location evoked presentations dedicated to ICH in the Chinese context. At the first-day plenary session, Yao Hui (Institute of Ethnic Literature, Chinese Academy of Social Sciences) presented *Practice on Intangible Cultural Heritage Protection in China* and highlighted examples of good practice between governments, scholars and the public. Non-harmonious relationships between the three actors – usually because of lack of a supervisory mechanism – were also critically considered. Anthony Seeger (University of California, Los Angeles/Smithsonian Institution) closed the plenary session with the paper *Let's Not Forget the Larger Context: Short-term Applied Projects and Long-term Sustainability*. Seeger reminded participants of his provocative paper on applied anthropology projects in Brazil with a view to reviewing the validity of short-term applied anthropology projects; usually, the applied anthropologist leaves the community before the expected deadline due to funding issues. This permits the power structures to (re)enter the community and (latently) regress certain anthropological achievements. He questioned similar situations in applied ethnomusicolo-

³ See <<http://ictmusic.org/group/ictm-study-group-applied-ethnomusicology/post/call-papers-6th-symposium-ictm-study-group>> (15 February 2019).

⁴ See <<http://ictmusic.org/group/ictm-study-group-music-education-and-social-inclusion/post/call-papers-1st-official-symposium>> (15 February 2019).

gy before arguing that collaboration between national and local cultural policies helps ethnomusicology to avoid anthropological failure.⁵

The first-day paper presentations from *Music, Medical and Therapy* [sic] enabled me to draw greater understanding of what applied ethnomusicology could be. This relates to my research on which I based a paper entitled »*What will you give us in return?«: applied ethics in medical ethnomusicology research*. At its core, medical ethnomusicology is a »new field of integrative research and applied practice that explores holistically the roles of music and sound phenomenon in any cultural and clinical context of health and healing«. ⁶ However, the medical context in which my ethnographic research takes place challenges ethnomusicological research boundaries (or at least those I studied previously). The bottom-up initiative to *be applied* pushes the possible applied outcomes of ethnographic research on, in my case, music therapy in a clinical context, from being a consequence of thick insight toward an ethical precondition to enter the field. The paper *Applied Ethnomusicology in Music Therapy: How to Decolonize Appropriation in Wellbeing Contexts?* by Bernd Brabec (University of Music and Performing Arts Graz) nicely followed my presentation and the dilemmas I am struggling with. Brabec presented his ongoing research project on the cosmologies of musical healing in Europe in which he investigates the transformation and appropriation of *ethno* attributes in music therapy. He advocates ethnomusicological insights, research and application in music therapy for better understanding and decolonizing of the methods and transfer process in musical healing.⁷

I elected to submit a short symposium review in contrast to previous review contributions to this journal. However, its briefness is caused by the various questions with which I returned home. What did my Beijing experience provide me with? It fully confirmed how searching for what music is and what it can be in a therapeutic sense orients my research pathway in the direction of ethnomusicology that departs from the dominant paradigm. Furthermore, this departure reflects research weaknesses on at least two levels – a weakness of the medical ethnomusicology frame in general, where medical ethnomusicology certainly needs to work hard toward a more concrete and practical framework; and the weakness of medical ethnomusicology in Croatia, where this SEM research initiative is extremely visible and, possibly, »vulnerable« in a recognizably ICTM Croatian con-

⁵ Details about the symposium, final version of the programme and abstract book are available at <http://zhuanti.com.edu.cn/2018yyx/yymz/gyhy/> (15 February 2019).

⁶ Benjamin D. KOEN, Gregory BARZ, Kenneth BRUMMEL-SMITH: Introduction: Confluence of Consciousness in Music, Medicine, and Culture, in: Benjamin D. KOEN et al. (eds.): *The Oxford Handbook of Medical Ethnomusicology*, New York: Oxford University Press, 2008, 3–4.

⁷ The third presentation from this session was *Study on Bimo Music Inherited by Nisu People* by Bi Yixin (Central Conservatory of Music, Beijing). This presentation was not related to the previous, but I believe how the idea of inclusion, over and over reflected at this joint symposium, confirms diversity of thematic issues, also present in other symposium sessions.

text. Some time ago, someone commented that my research »finally [brings] something real and humane, so our research will no longer stay dusty and in boxes.« It made me return to my Beijing experience and conclude how the boxes of *pure research* I wanted revealed my vulnerability: however, I believe medical ethnomusicology happens in returning, through *applied research*, beyond the dusty boxes. I believe this is what my research is searching for. Leaving the boxes means that the searching for *my* ethnomusicology continues and is even more intense. I believe it is something ethnomusicology has, but is not aware of yet.

I feel very fortunate to have been able to attend the Academic Music Season at the Beijing Music Conservatory – actively participating in the joint symposium, passively at the 3rd ICTM Forum, and attending various other music events. I hope this review of my momentous experience will serve as a modest return to the Central Conservatory of Music that funded my travel and accommodation.

Andreja VREKALIĆ
Osijek

**CREMONA & MANTOVA – 18TH BIENNIAL INTERNATIONAL
CONFERENCE ON BAROQUE MUSIC. MUSICOLOGY AND CULTURAL
HERITAGE DEPARTMENT, UNIVERSITY OF PAVIA; COMITATO DI
VOLONTARIATO CREMONA MUSICOLOGY INTERNATIONAL
CONFERENCES, 10-15. 7. 2018.**

Osamnaesto izdanje Međunarodnog bijenalnog simpozija o baroknoj glazbi, ujedno i prvo koje se odvijalo u Italiji, kolijevci baroka, ugodilo je Sveučilište u Paviji, čiji je Odsjek za muzikologiju i kulturnu baštinu izmješten u jedno od najvažnijih glazbenih i kulturnih središta u Lombardiji, Cremonu. Simpozij su pokrenuli britanski muzikolozi te se on zbog toga naizmjenice održava u Velikoj Britaniji i drugdje u Europi. U posljednje vrijeme »europska« izdanja sve više dobivaju na važnosti pa je tako Cremona ugostila čak 247 izlagača, od kojih su još uvijek dominirali stručnjaci s engleskoga govornoga područja (uključujući Veliku Britaniju, Irsku, Kanadu, SAD, Australiju i Novi Zeland), ali su im ravnopravno parirali domaćini uz brojna gostovanja iz Austrije, Belgije, Brazila, Češke, Finske, Francuske, Grčke, Izraela, Japana, Kine, Letonije, Meksika, Nizozemske, Njemačke, Norveške, Poljske, Portugala, Rusije, Slovenije, Srbije, Španjolske, Švedske, Švicarske i Hrvatske.

Simpozij se odvijao u srcu Cremone, u petnaestostoljetnoj Palači Trecchi, koja se s čak pet dvorana u kojima su tekle paralelne sesije pokazala idealnim popri-

štem muzikološkog *networkinga*. Organizatori su se istaknuli i nizom atraktivnih popratnih programa kao što su koncerti u imponantnim crkvenim prostorima te posjet Muzeju violine. Kruna simpozija bila je sesija u poznatom kazalištu Teatro Bibiena u Mantovi u kojem je gostovao i Mozart te posjet predivnom *Palazzo ducale* u istome gradu. Stručno vodstvo kroz palaču trebalo je upoznati sudionike s tek nedavno otkrivenim prostorijama u kojima je najvjerojatnije djelovao Monteverdi, no namjera je osujećena zbog organizacijskih poteškoća. Međutim, to je teško moglo zasmetati kome s obzirom na to da je umjetničko obilje jasno govorilo kako je revolucionar iz Cremona – ma koliko ga stavljali na pijedestal – bio tek jedan u nizu istaknutih kreativaca na dvoru u Mantovi. Sljedeće izdanje bijenalnoga simpozija bit će 2020. godine u Birminghamu, s obzirom na to da je tamošnji Konzervatorij podnio jedinu, no izvrsno prezentiranu kandidaturu. Za godinu 2022. najavljene su kandidature francuske barokne prijestolnice, tj. Centra za baroknu glazbu u Versaillesu, ali i Muzičke akademije Franz Liszt u Budimpešti, što svjedoči o atraktivnosti titule domaćina te je dovelo do rasprava o tome treba li zadržati sustav izmjeničnog odabira lokacija s obiju strana La Manchea.

Predsjednik organizacijskog odbora Massimiliano Guido (Cremona) odredio je okvirnu temu bijenalnoga simpozija kao »Prelaženje granica: Glazba, glazbenici i glazbeni instrumenti«, pridružujući se trendu intenzivnog proučavanja migracija. Međutim, kao i dosad, simpozij je bio maksimalno otvoren za predstavljanje sadržajne i metodološke širine proučavanja glazbe 17. i 18. stoljeća. To najbolje ilustrira izbor iz sesija i okruglih stolova kojih je sveukupno bilo čak 83, a ovdje ću nabrojati samo one s partikularnim naslovima: Materijalnost i mobilnost u dugom 16. stoljeću; Umjetnost i glazba u Mantovi između Guglielma i Vincenza Gonzage; Barbara Strozzi i rana modernost u Italiji; Prisvajanja, izmjene i romanizacije »strane« sakralne glazbe u rimskim rukopisnim antologijama (1580-1610); Prelazeći granice između Francuske, Italije i Španjolske; Frescobaldi i Froberger; Njemačka teorija glazbe; Vjerske mijene u Engleskoj; Talijanska opera u Austriji; Geminiani i violinska tehnika; Scarlatti i glazba za instrumente s tipkama; Freylinghausen, Fasch i sprovodi; Češka sakralna glazba; Rusija i baltičke zemlje; Prag i srednja Europa; Portugal i Latinska Amerika; *Italianità* u sakralnoj glazbi širom Europe; Umjetnost podučavanja glazbe; Postajanje crkvenim glazbenikom između Francuske i Južne Nizozemske; Obrazovanje dječaka zborista u Crkvi sv. Vincenta u Soigniesu (1680-1750); Glazba susreće muzeje: moderni prostori za ranu glazbu te mnoge druge sesije. Na trenutke je bilo teško odabrati sesiju, stoga osvrt koji slijedi odražava subjektivne znanstvene interese i ne može pretendirati na sveobuhvatnost.

Sudeći po izlaganjima, proučavanje prijelomnih glazbenih pojava u Italiji na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće još je uvijek u središtu pažnje. Po istraživanju materijalnosti u glazbi bila su izrazito zanimljiva izlaganja muzikologa s Royal College of Music u Londonu, i to Richarda Wistreicha o »migraciji« talijanskih glasova i vokal-

nih tehnika te Gabrielea Rossija Rognonija o transformaciji glazbenih instrumenata u dugom 16. stoljeću. Suočeni s nemogućnošću pozitivističkog pristupa izvorima kojih nema ili su izmijenjeni do neprepoznatljivosti, obogatili su pristup temi nizom otvorenih pitanja i metodoloških novina. Među istraživanjima stvaralaštva Monteverdija i njegovih suvremenika izdvojio se referat Andrewa Lawrence-Kinga (poznatog zagrebačkoj publici i po suradnji s Hrvatskim baroknim ansamblom) o pokušaju rekonstrukcije izgubljene opere *Arijadna*. Studiozni naponi u oponašanju stila niza sačuvanih djela iz 1608. godine uz izbjegavanje više od po dva takta direktnih citata urodili su intrigantnim rezultatima koji ipak ne mogu pretendirati na historiografsku vjerodostojnost. Doajen američke muzikologije Jeffrey Kurtzman (St. Louis) izradio je pak katalog sakralnih tiskovina objavljenih u razdoblju 1580-1630. te je analizirao kako su se trendovi u izdavaštvu odrazili na liturgijsku praksu. Od priloга proučavanju »manjih« majstora talijanskog ranog baroka treba istaknuti izlaganja talijanskih kolega Eugenija Refinija (Baltimore) o anonimnoj kantati koja se temelji na tekstu libreta Fulvija Testija *L'isola di Alcina* (1626) te Sare Dieci (Bologna) o kantatama s tematikom hipohondrije iz tog istaknutog talijanskog medicinskog središta. Nisu izostali ni brojni referati o talijanskoj operi srednjega baroka od kojih bih izdvojio izlaganja američkih kolega Roberta C. Ketterera (Iowa City) o ratnoj tematici u venecijanskoj operi, Louise K. Stein (Ann Arbor) o arhitekturi opernih kazališta i drugih izvedbenih prostora u Napulju te posebice Rogera Freitasa (Rochester) o različitim igrama koje igraju likovi u operi Luigija Rossija *Il palazzo incantato*.

Ništa manje nije bila zastupljena ni talijanska glazba 18. stoljeća s brojnim ekskursima u drugu polovinu stoljeća, što je samo potvrdilo da historijska istraživanja ne valja razgraničavati po stilskim razdobljima. Osim referata Elene Abbado (Firenca) o izgubljenim oratorijima G. M. Orlandinija, razumljivo je da su pretežale operne teme. Kao primjere minucioznog iščitavanja najrazličitijih primarnih izvora možemo navesti referate mlađih kolega Giade Viviani (Rim) o Vivaldijevim postupcima parodije vlastitih skladbi te Konstantina Hirschmanna (Beč) o bečkim talijanskim dramatskim skladbama nastalima za potrebe političke propagande. Po sadržajnoj i metodološkoj nesvakidašnjosti posebno bih istaknuo izlaganja Alana Maddoxa (Sydney) o emocijama u vokalnim djelima Antonija Caldare, Brune Formenta (Gent) »Opera seria i nadnaravno: prema razumijevanju prosvjetiteljskog paradoksa« te prilog Anne Desler (Edinburgh) o utjecaju kastrata Nicole Grimaldija kao vrsnoga glumca na rani libretistički rad Pietra Metastasija. Premještanje naglasaka sa skladatelja na izvođače bilo je vidljivo i u »pjevačkim« priložima dvoje mladih istraživača iz Bologne, Giovannija Andree Sechija o tzv. »arijama iz kovčega« kojima je spomenuti Grimaldi obogaćivao izvedbe opera različitih skladatelja te Valentine Anzani o obiteljskome životu kastrata Antonija Bernacchija. Na okruglom stolu predstavljen je i rad projektne grupe *Europski pasticcio u 18. st.* pod voditeljstvom Anete Markuszewske iz Varšave i Gese zur Nieden iz Mainza, također i zagrebačkih gošći.

Nešto je manji broj sesija bio posvećen francuskoj glazbi. Premda nije bila u mogućnosti prisustvovati simpoziju, stručnjakinja za Marc-Antoinea Charpentiera Catherine Cessac poslala je organizatorima filološki iscrpan referat o različitim verzijama glazbe za *comédie-ballet Umišljeni bolesnik*, jedinoj skladateljevoj suradnji s Molièreom. Sličan pristup karakterizirao je i ostale referate posvećene glazbi u Francuskoj u 17. i 18. stoljeću s fokusom na različite aspekte dvorskoga muziciranja, a da interes nije primarno »nacionalno« orijentiran svjedoči činjenica o tome da izlagači potječu i iz SAD-a, Velike Britanije, Švedske, Italije, ali i Srbije, primjerice Ana Stefanović s beogradskog Fakulteta muzičke umetnosti sa zanimljivim izlaganjem o narativnim i dramaturškim aspektima toposa melankolije u Rameauovim operama. Kao i na prijašnjim izdanjima bijenalnog simpozija, istraživanja iz SAD-a i Kanade stavljaju nešto veći naglasak na kontekstualna čitanja glazbenih pojava. Tim stručnjaka iz Centra za baroknu glazbu u Versaillesu na okruglome je pak stolu »Objavljivanje i izvođenje baroknoga repetoara: francuski slučaj« predstavio kompleksnu problematiku izrade edicija. U usporedbi s izdanjima simpozija u Velikoj Britaniji razmjerno je mala pozornost posvećena engleskoj glazbi. Kroz svega tri sesije dominirale su tradicionalne teme britanske muzikologije kao što su specifičnosti vezane za anglikansku crkvenu glazbu i svjetovne vokalne (glazba za kazalište) te instrumentalne žanrove, s posebnim naglaskom na H. Purcella i njegove suvremenike. Šarmantnim historijskim rodnim čitanjem pjevačkih identiteta izdvojio se referat »Bogovi, svećenici i pijanci: Pjevači basovi u engleskome društvu 17. i ranog 18. st.« Johna Williamsa (Canterbury).

Iznimku među »engleskim« temama čini stvaralaštvo G. F. Händela kojemu je bilo posvećeno čak šest sesija. Ovo polje već neko vrijeme obilježava generacijski jaz između angloameričkih doajena kao što su Donald Burrows (Milton Keynes), Graydon Beeks (Claremont, CA) i Fred Fehleisen (New York), koji nastavljaju s dubinskim filološkim, odnosno analitičkim istraživanjima i mlađih, manje afirmiranih istraživača. Premošćuju ga muzikolozi poput Davida Vickersa (Manchester), Matthewa Gardnera (Tübingen) i Tassila Erhardta (Liverpool), također dosljedni u svojim interesima prema istraživanju primarnih notnih izvora, ali i izvora za društveni kontekst Händelova djelovanja u Londonu. Među znanstvenike koji se ne uklapaju u ovaj profil ubraja se Luca della Libera (Frosinone), koji je svoj referat temeljio na novootkrivenom izvoru o Händelovu boravku u Firenzi, te Carrie Churnside, stručnjakinja za glazbu 17. stoljeća, koja je u *Handel Studies* došla uređujući svezak *Hallische Händel Ausgabe*, posvećen pasticciu *Muzio Scevola* kojega je prvi čin napisao Filippo Amadei, drugi Giovanni Bononcini, a treći Händel. Osim stavljanja spomenutog pasticcia u fokus, zajednička crta između referatā Churnside i potpisnika ovih redaka o rivalstvu Händela i Bononcinija u duetima opera pisanih za *Royal Academy of Music* bila je u komparativnom pristupu koji izbjegava promatranje spomenutih talijanskih skladatelja kao inferiornih u odnosu na njihova njemačkog kolegu. Jedini preostali referent iz Hrvatske, Dario Poljak (Zagreb),

izložio je pak usporedbu izvedbenih stilova recitativa u različitim snimkama opera *Agrippina* i *Giulio Cesare in Egitto*, priklonivši se vitalnom dijelu sudionika simpozija koji se bave izvedbenom praksom. Po inovativnosti metodologije na sesijama posvećenima Händelovu izdvojio se Lawrence Zazzo (Newcastle), ujedno i kontratenor, i to pokušajem primjene Genetteove teorije intertekstualnosti na različite verzije Händelova oratorija *Acis and Galatea* te Carlo Lanfossi, talijanski muzikolog mlađe generacije djelatnik u SAD-u, koji detaljnu filološku analizu bogate zbirke izvora skladateljeva oratorijskog libretista Charlesa Jennensa kombinira s nešto drugačijim viđenjem problema parodije i slušateljskih navika kod Händelovih suvremenika.

Sesije o Händelovu gotovo se uvijek odvijaju paralelno s onima posvećenima J. S. Bachu, kojih je ove godine bilo devet, zahvaljujući ponajprije međunarodnoj istraživačkoj mreži Bach Network pokrenutoj u Ujedinjenom Kraljevstvu. Nemoгуće je nabrojati sve važnije znanstvene priloge, pa je za potrebe ovoga teksta dovoljno spomenuti da su se tematska žarišta grupirala oko problema žanrovskih i tehničkih pitanja kantate, fuge i kanona, izvedbenih kategorija improvizacije i *partimenta*, izgubljenih izvora, Bachovih učenika te najrazličitijih aspekata instrumentalnih djela. Izlaganje Gergelya Fazekasa (Budimpešta) o varijaciji *fuga canonica* iz *Glazbene žrtve* pokazalo je da skladatelj prividni ustupak galantnome ukusu »estetikom prikrivanja« na suptilan, ali ništa manje kompleksan način kombinira različite tehnike. Tradicionalno je jaka bila i recepcija Bacha u 19. stoljeću, pa je tako Yo Tomita (Belfast) izučavao izdanja *Dobro ugođenog klavira* u Chopinovo doba, a Ruth Tatlow pokazala je na koji je način organizacija Bachove zbirke utjecala na proporcije Chopinovih *24 preludija*. Mađarski muzikolog, aktivan u Australiji, Zoltán Szabó (Sydney) uspoređivao je izdanja suita za violončelo solo iz 19. stoljeća s jedinim sačuvanim prijepisima iz Bachova vremena, a filologiju i izvedbenu praksu povezao je vrlo zanimljiv referat Johna Luttermana (Fairbanks, AL) naslovljen »Za koga i za kakav ili kakve instrumente je Bach skladao svoje suite za violončelo?«, u kojem je izrazio skepsu oko toga da su suite napisane za *violoncello da spalla*. Na raspravu o demistifikaciji i dezinformacijama o upotrebi tog instrumenta nadovezao se i zagrebački gost Marc Vanscheeuwijck (Eugene, OR), a ova izlaganja izazvala su i žustru diskusiju.

Osim državnim i regionalnim temama, tri sesije naslovljene »Prelazeći granice« bavile su se i granicama između stilova i žanrova. Referati američkih muzikologa Kimberly Hieb (Canyon, TX) i vodećeg stručnjaka za Telemanna Stevena Zohna (Philadelphia), na primjeru primjene teorije književnosti 20. stoljeća na glazbu 17. stoljeća s jedne te Telemannova odnosa prema starijim stilovima s druge strane, pokazali su fleksibilnost i otvorenost glazbe 17. i 18. stoljeća u ispreplitanju raznorodnih pojava. Proučavanje izvedbene prakse usredotočilo se na problem pjevačke tehnike i ornamentacije, improvizacije i realizacije *bassa continua* te na probleme povijesno obaviještene izvedbe. Istaknut ću referate Stefana Aresija

(Amsterdam) i Livija Marcalettija (Beč) o Farinellijevim rukopisnim ukrasima te Petera Holmana (Leeds) koji je analizirao ikonografske prikaze ravnjanja orkestrima uz pomoć mahanja svežnjem notnoga papira. Međutim, u ovome polju treba posebno izdvojiti kategorije predavanja uz recitale i projekte umjetničkog istraživanja. Vrlo heterogeni projekti te vrste s različitih europskih sveučilišta predstavljeni su u sklopu panel-diskusije *Glazbeni izvori kao dio performativnog rituala: prelazanje granica putem istraživačkih strategija*. Govornici su izrazili uvjerenje u mogućnost dijaloga između muzikologije i umjetničkog istraživanja, a to su u svojim predavanjima uz recitale između ostalih potvrdili Nicola Usula (Beč) analizirajući rijetke sačuvane rukopisne dionice iz 17. stoljeća kao izvore za vokalnu i instrumentalnu izvedbenu praksu, čembalist Assi Karttunen (Helsinki) demonstrirajući različite načine izvedbe kromatskoga *passus duriusculus* te američki čembalist, graditelj instrumenata i muzikolog Joel Speerstra koji je s kolegicom sa Sveučilišta u Göteborgu Ulrike Davidsson izveo nedovršeni *contrapunctus* iz Bachova *Umijeća fuge* na klavikordu primjenjujući u praksi istraživanja Ruth Tatlow o proporcijama.

Ivan ČURKOVIĆ
Zagreb
icurkovic@muza.hr

CRES – 27. DANI FRANE PETRIĆA, 23-29. 9. 2018.

Na Cresu su po 27. put održani *Dani Frane Petrića*, znanstveno-kulturna manifestacija koju svake godine u rujnu još od 1992. godine organiziraju Hrvatsko filozofsko društvo i Grad Cres. Kao što je već uobičajeno, i ove su godine Dani Frane Petrića obuhvatili dva zasebna simpozija. Prvi simpozij naslovljen je *Ljudska priroda* i održavao se od 23. do 25. rujna 2018. u suorganizaciji sa Znanstvenim centrom izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Na tom se simpoziju problematika ljudske prirode predstavila kroz sljedeća tematska područja: ljudska priroda kao filozofijska tema (različiti koncepti ljudske prirode u povijesti filozofije, klasični dualizam nasuprot postmodernoj 'slaboj' ontologiji), filozofska antropologija na razmeđu biologije i filozofije (naturalizam nasuprot supernaturalizmu), dualizam prirodnog i povijesnog (filozofija povijesti i ljudska priroda), čovjek kao djelatno biće i moderna tehnika kao pokušaj kompenzacije biološke manjkavosti čovjeka (biomedicinsko poboljšanje čovjeka, transhumanizam, metahumanizam i posthumanizam), suvremeni čovjek (čovjek u umreženom društvu, odnos medija te ekonomske i političke moći), etički i bioetički pristup ljudskoj prirodi (moralna dimenzija ljudske prirode – dobar i zao čovjek, ljudska i neljudska živa bića), umjetnički kulturni

i religijski pristup ljudskoj prirodi (duh i duša, tijelo i tjelesnost, rod i spol) te čovjek kao (sebe)stvaralačko biće (promišljanje čovjeka u hrvatskoj filozofijskoj tradiciji – filozofija prakse i socijalno-povijesno razumijevanje ljudske prirode).

Simpozij je otvoren javnim predavanjem Marije Selak i Nine Raspudića pod naslovom *Jesu li ljudi zli i opravdava li cilj sredstvo? / Are Human Beings Evil and Does the End Justify the Means?*, a u narednim su danima plenarna predavanja održali Hrvoje Jurić (*Čemu čovjek? Nestajanje i spašavanje ideje čovjeka / What is Human for? Vanishing Idea of Human and Its Saving*) te Andrew Pinsent (*Social Temperance, Homo Sapiens, and Homo Liturgicus / Društvena suzdržljivost, homo sapiens i homo liturgicus*). Izlaganja su se održavala u paralelnim sesijama u trima prostorijama hotela *Kimen*, s obzirom na to da je na simpoziju prisustvovao velik broj sudionika iz Hrvatske (Ljudevit Fran Ježić, Igor Čatić, Boško Pešić, Matija Matko Škerbić, Ivana Greguric, Analisa Marić, Saša Zavrtnik, Jelena Loborec, Damir Žubčić, Ivana Knežić, Marko Kos, Ljubica Matek, Barbara Bece, Maja Poljak, Martina Poljak, Bruno Dronjić, Tomislav Krznar, Borislav Dadić, Iva Fofić, Dunja Bonačić, Željko Senković, Ivo Džinić, Fulvio Šuran, Josip Berdica, Damir Sekulić, Berislav Čović, Mile Marinčić, Snježana Husić, Nenad Malović, Iris Tićac, Pavo Barišić, Ivana Zagorac, Goran Sunajko, Marko Sićanica, Vani Roščić, Marko Vučetić, Jakov Erdeljac, Tomislav Dretar, Nino Raspudić, Luka Janeš, Tomislav Petković, Marija Selak, Francis Brassard, Luka Perušić, Marijana Kolednjak, Melita Jerolimov, Lino Veljak, Ivana Ivančić Medved, Goran Kardaš, Ivana Buljan, Roni Rengel, Draženko Tomić), Slovenije (Eva D. Bahovec, Marjan Šimenc, Gašper Pirc, Boštjan Lenart, Ivan Platovnjak), Francuske (Kaja Dolar), Mađarske (Ilona Rózsa Bertók, Béla Mester), Finske (Arto Mutanen), Bosne i Hercegovine (Damir Kukić, Edin Tabak, Željko Šarić), Kosova (Anton Berishaj, Hasnija Ilazi), Srbije (Jelena Đurić, Andrea Ratković, Damir Smiljanić, Željko Vučković, Predrag Milidrag, Biljana Radovanović, Michal Sládeček), Poljske (Mikołaj Sławkowski-Rode, Wojciech Zyzak), Albanije (Gentian Vyshka), Njemačke (Gottfried Küenzlen), Japana (Joca Zurc) te Ujedinjenog Kraljevstva (Predrag Finci, Andrew Pinsent).

Drugi simpozij održavao se od 26. do 29. rujna 2018. pod naslovom *Hrvatska interakcija u filozofiji i kontekstu*. Radi se o stalnoj temi *Dana Frane Petrića* koja je prvenstveno vezana uz lik i djelo najpoznatijeg hrvatskog renesansnog filozofa, no uključuje i istraživanja s područja hrvatske filozofije općenito s obzirom na različite povijesne, kulturne, društvene, filozofske, znanstvene i druge interakcije i kontekste. Simpozij je obuhvatio tri tematska kruga: 1. *Hrvatska filozofija u prošlosti i sadašnjosti*, 2. *S Petrićem u žarištu* te 3. *Renesansna filozofija*. Simpozij je otvoren uvodnim predavanjem naslova *Virtue and the Self in Neoplatonic Ethics / Vrlina i sebstvo u novoplatonovskoj etici* koje je održao Giannis Stamatellos (Grčka), a na dan otvaranja simpozija javno je predavanje održao i Bruno Ćurko iz Splita (*Europski projekti povezani s etičkim obrazovanjem u osnovnim i srednjim školama: ETHOS, ETHIKA, LITTLE, AVAL, COMET, Integrating Ethics of Sport in Secondary School Curricu-*

lum, Trace i BEAGLE / *European Projects Related to Ethical Education in Primary and Secondary Schools: ETHOS, ETHIKA, LITTLE, AVAL, COMET, Integrating Ethics of Sport in Secondary School Curriculum, Trace and BEAGLE*), nakon kojega su Mateja Centa, Bruno Ćurko, Antonio Kovačević, Pier Giacomo Sola i Nikos Vasilakos predstavili projekt BEAGLE – *Bioethical Education and Attitude Guidance for Living Environment* (2018-1-HR01-KA201-047484).

Cilj prvog tematskog kruga drugog simpozija, *Hrvatska filozofija u prošlosti i sadašnjosti*, bio je predstaviti istraživanja koja se bave sintetičkim pregledom hrvatske filozofske baštine u cjelini (po stoljećima ili disciplinama), pojedinim djelima ili cjelokupnim opusom određenih hrvatskih filozofa, »arheološkom« građom (bibliografije, katalozi rukopisnih zbirki, transkripcije i sl.), interpretativnim pristupom filozofskim djelima, izvorima i recepcijom pojedinih hrvatskih filozofa ili skupina filozofa te »institucionalnom« poviješću (učilišta, časopisi, 'škole' i sl.). U okviru ovog tematskog kruga svoja su izlaganja održali Davor Balić (*Zapažanja Miroslava Krleže o Albertu Haleru / Miroslav's Krleža Observations on Albert Haler*), Nives Triva (*Koncepcija žene u prozi Miroslava Krleže: od Charlotte Castelli do Ane Borongay / The Conception of Woman in Miroslav Krleža's Prose: From Charlotta Castelli to Ana Borongay*), Željka Metesi Deronjić (*Vuk-Pavlovićevo ostavština na Institutu za filozofiju u Zagrebu / Vuk-Pavlović's Legacy at the Institute of Philosophy in Zagreb*), Monika Jurić Janjik [*Monaldijeva klasifikacija glazbe u osmom poglavlju djela 'Irena, iliti o ljepoti' (1599) / Monaldi's Classification of Music in the Eighth Chapter of 'Irene, overo della bellezza' (1599)*], Mladen Živković (*Hrvatska kultura i povijest u promišljanju profesora Danila Pejovića / Danilo Pejović's Reflexion über die kroatische Kultur und Geschichte*), Hrvoje Potlimbrzović (*Terminološka rješenja i novi sadržaji Josipa Glasera u 'Logici za pučke učitelje i učiteljske pripravnike' / Terminological Solutions and New Content Introduced by Josip Glaser in 'Logic for Public Teachers and Teacher Apprentices'*), Luka Perušić (*Sadašnjost filozofije u Hrvatskoj: problemi interakcije i potencijali konteksta / The Actuality of Philosophy in Croatia: The Problems of Interaction and the Potentials of Context*), Josip Guć (*Doprinos Viskovićevo tumačenje antropomorfizma i zoomorfizma konceptu bioetičkog senzibiliteta / The Contribution of Nikola Visković's Interpretation of Antropomorphism and Zoomorphism to the Concept of Bioethical Sensibility*), Hrvoje Jurić (*Čemu obljetnice? Nestajanje i spašavanje povijesne svijesti / What are Anniversaries For? Vanishing Historical Consciousness and Its Saving*), Enis Zebić (1968. – 10 i 50 godina kasnije / 1968 – 10 and 50 Years Later) te Mislav Kukoč (*Mišljenje i provedba revolucije u hrvatskoj revoluciji prakse / Thinking and Doing Revolution in the Croatian Praxis Philosophy*). Od navedenih je sudionika muzikološku temu predstavila jedino Monika Jurić Janjik, stavivši naglasak u svojem izlaganju na jedan od brojnih aspekata glazbe koje je dubrovački renesansni pjesnik i filozof Miho Monaldi (1540-1592) obradio u svojoj raspravi o ljepoti.

U sklopu tematskog kruga *Renesansna filozofija* svoja su izlaganja održali Matija Mato Škerbić (*Uloga tjelovježbe i igranja igara u utopijama Frane Petrića, Tommasa Campanelle i Thomasa Morea / The Role of Physical Exercise and Playing Games in the*

Utopias of Frane Petrić, Tommaso Campanella and Thomas More) i Bruno Ćurko (*Pro-mišljanja o odgoju Erazma Roterdamskog / Erasmus's Considerations of Education*). I Škerbić i Ćurko u prvi su plan stavili problematiku odgoja pa je čitav blok predstavljao svojevrstan uvid u pedagoške aspekte renesansnoga razdoblja.

Tematski krug *S Petrićem u žarištu* zamišljen je kao poticaj na razmišljanje o različitim načinima pristupa Petrićevu liku i djelu te njihovoj interpretaciji, kao što su primjerice istraživanja o Petrićevim rukopisnim i tiskanim djelima, o recepciji njegovih djela među suvremenima i kasnijim stoljećima, o izvorima njegove misli te obilježjima, dometima i značenju njegovih izvornih uvida, o njegovu doprinosu egzaktnim i prirodnim znanostima itd. Ove su godine izlaganja posvećena Petriću održali Luka Janeš (*Petrićeva 'Panpsihija' u kontekstu suvremene psihologije / Petrić's 'Panpsychia' in the Context of Contemporary Psychology*) i Dževad Zečić (*Raslojavanje beskonačnosti kod Frane Petrića / Delamination of Infinity in Frane Petrić's Thought*).

Simpozij je zaključen predavanjem Ivana Koleva (Sofija) pod naslovom *The Commentary Tradition on Aristotle's 'De Anima' and the Emergence of Philosophical Anthropology / Tradicija komentara Aristotelova djela 'De Anima' i pojava filozofske antropologije*, nakon kojega je uslijedila završna rasprava. Rasprava se nastavila i nakon zatvaranja simpozija u neformalnom druženju sudionika na oproštajnom ručku.

Monika JURIC JANJIK
Zagreb

LEEDS, UNITED KINGDOM – COLLABORATIVE APPROACHES TO MUSIC AND WELLBEING RESEARCH, 9–10 November 2018.

The School of Music at the University of Leeds hosted a two-day conference titled *Collaborative Approaches to Music and Wellbeing Research*, the aim of which was to explore collaboration between researchers and practitioners in the domains of music and wellbeing. The idea of organizing such a conference was related to the recent All-Party Parliamentary Group Inquiry on Arts, Health, and Wellbeing, which emphasized how »the arts can help keep us well, aid our recovery and support longer lives better lived.« Moreover, the arts »can help meet major challenges facing health and social care: ageing, long-term conditions, loneliness and mental health«. ⁸ Together with the University of Leeds, the Society for Education, Music and Psychology Research (SEMPRE) was an important supporter of this conference. The Pro-

⁸ See <<https://ahc.leeds.ac.uk/music/events/event/603/collaborative-approaches-to-music-and-wellbeing-research>> (15 February 2019).

gramme Committee consisted of Dr Freya Bailes, Dr Amy Beeston, Prof. Karen Burland, Dr Alinka Greasley and Dr Emily Payne with assistance from Kate Blackstone, Claire Castle, Annie Czajkowski, Susan Donnelly, Cristina Harney, Sylvia Jen, Jessica Johnson and Michelle Ulor as Conference Committee members.

This short but intellectually intense and fruitful conference brought together researchers and practitioners from the United Kingdom, as well as two from Australia and one from Croatia. Presentations on the first day covered aspects of social enterprise in combining music mentoring and digital story telling for youth in challenging situations (Simon Glenister) and collaborative approaches to music and wellbeing in mental health through *The Converge Music Research Project* (Liz Mellor, Christine Bates & Michael Bonshor). The inclusive design of this three-year collaboration between the University of Leeds and Sheffield Teaching Hospitals NHS Foundation Trust was presented (Alinka Greasley, Harriet Crook & Amy Beeston) as well as the inclusive participatory design of bespoke musical instruments and auxiliary equipment for equality, personal and social wellbeing (William Longden). Other papers spanned theories and models of redressing the limitations of psychological models of music and emotion (Joel Swaine); the effects of music and arts engagement on health (Urszula Tymoszuk, Neta Spiro, Rosie Perkins, Daisy Fancourt & Aaron Williamson); collaborating with carers and musicians in developing a survey of sound awareness and listening habits (Kathryn Miguda & Amy Beeston); communities' emotion across the borders of landscape and time in Newcastle (Helen English & Jane Davidson); supporting continued participation in musical activities (Amanda Krause, Melissa Kirby, Samantha Dieckmann & Jane Davidson); and the benefits of collaborative approaches in mapping the music therapeutic landscape of Yorkshire (Freya Bailes, Karen Burland, Angela Harrison, Claire Castle, Jay Millard & Michelle Ulor).⁹

Dr Katie Overy (Institute for Music in Human and Social Development, Reid School of Music, University of Edinburgh) was a keynote speaker. In a fascinating paper titled *Collaborating with the Scottish Chamber Orchestra and NHS Lothian: a Pilot Trial of Music Workshops with Individuals Living with Severe Dementia*, she presented a long-term project collaboration with the Scottish Chamber Orchestra and NHS Lothian as well as a pilot trial conducted in collaboration with Nursing Studies at the University of Edinburgh. This research aims to help people living with severe dementia through different music activities. These include the Scottish Chamber Orchestra's Reconnect programme and music workshops – hour-long weekly sessions of interactive and improvisational music. Workshops are conducted by experienced practitioners and involve active listening to familiar or well-known music with demonstrated benefits.

⁹ The conference programme is also available at <<https://ahc.leeds.ac.uk/music/events/event/603/collaborative-approaches-to-music-and-wellbeing-research>> (15 February 2019).

Later that day, presentations were dedicated to children and music by promoting children's wellbeing through music and singing (Carolyn Blackburn); influencing the listening of primary school children (Caroline Waddington-Jones, Andrew King, Pam Burnard & Judith Robinson); a six-week music intervention focusing on emotion and wellbeing (Elizabeth Liddiard & Dawn Rose); learning an instrument with the aim of resolving behavioural problems (Dawn Rose, Pam Heaton & Alice Jones Bartoli); musicians' wellbeing through mindfulness (Anna-Marie Czajkowski); the role of leisure activities on musicians' wellbeing (Nelline Ranaweera, Jane Ginsborg, Alinka Greasly & Zoe Franklin); wellbeing in a brass band (Victoria Williamson & Michael Bonshor); and musical interventions. Here, Riza Veloso & Emery Schubert pointed out the diversity of intervention styles in researching the relationship between music and its benefits in people with dementia. In their paper titled *Music-Based Interventions Aimed at People with Dementia: Carer Perspectives*, they discussed the findings of 30 semi-structured interviews in which they investigated not only music-based interventions but those including film and visual art. My paper, *At the Intersection of Medical Ethnomusicology and Music Therapy: an Impetus for Collaboration*, was a short 10-minute paper because of the ongoing status of my research. I presented and introduced medical ethnomusicology research and the ethnographic outcomes I am trying to achieve in a music therapy clinical context. Since I must work collaboratively as an ethical precondition of my work, this could later develop into applied ethnomusicological work. A *Music and Dance Movement Therapy Group for Older Adults with Dementia: a Systematic Review and Community-Based Case Study*, a paper by Steven Lyons, pointed out the lack of research in this domain. His PhD research contributes to filling the gap. In its first stage, it involved quantitative and qualitative evidence for music therapy and dance movement therapy in a systematic literature review. The second stage researched the value of collaborative music and dance therapy group-based community sessions. Lyons demonstrated how such research »contributes original knowledge to arts therapies research in the development of a theoretically informed treatment manual, an interdisciplinary alliance, exploring new arts-based collection tools, and testing the intervention in a community setting«.

In sum, this conference was very stimulating, enjoyable and inspiring; perhaps here in Croatia, such projects could be developed in the future. The conference advanced my understanding of collaborative interdisciplinary research interventions and brought a lot of critical feedback which will, I am sure, advance my research pathway. Finally and most importantly, I am thankful to SEMPRES for awarding me the SEMPRES Conference Award which enabled me to travel to Leeds.

Andreja VREKALIĆ
Osijek

SPLIT – 1. MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ MLADIH ISTRAŽIVAČA GLAZBE (iSTeM_2018), MUZEJ GRADA SPLITA, 7-9. 12. 2018.

U Muzeju grada Splita od 7. do 9. prosinca 2018. održan je 1. Međunarodni znanstveni simpozij mladih istraživača glazbe (iSTeM_2018). Tema simpozija naslovljena je *Znanstveni diskursi o glazbi s aspekta suvremenih istraživačkih interesa*. Četiri glavna područja interesa bila su: muzikologija, etnomuzikologija, teorija glazbe i glazbena pedagogija. Organizator simpozija bio je Odsjek za glazbenu teoriju i kompoziciju Glazbenog odjela Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, a suorganizatori Doktorska škola Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Glazbena mladež Split i Glazbeni institut Cantus iz Beča. Pokrovitelji simpozija bili su Grad Split, Sveučilište u Splitu, Hrvatska zaklada za znanost, Muzej grada Splita, Muzeji Ivana Meštrovića i Turistička zajednica grada Splita. Web-stranica simpozija je <http://istem.com.hr/>. Predsjednica Organizacijskog odbora bila je Jelica Valjalo Kaporelo (poslijedoktorandica na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu), a potpredsjednica Andreja Vrekalić (doktorandica Kulturologije na Doktorskoj školi Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te nastavnica muzikoloških predmeta u Glazbenoj školi Franje Kuhača Osijek).

Prema riječima organizatora, riječ je o jedinstvenom simpoziju u hrvatskom glazbenoistraživačkom miljeu koji je za cilj imao okupiti i povezati hrvatske i inozemne doktorande i mlade znanstvenike (do pet godina od obrane doktorske disertacije) iz područja muzikologije, etnomuzikologije, teorije glazbe i glazbene pedagogije. Jedan je od dugoročnih ciljeva simpozija stvoriti platformu za nove znanstvene diskurse s aspekta suvremenih istraživačkih interesa koja će predstavljati prijeko potreban prijelaz od inicijalne do samostalne znanstveničke djelatnosti mladih istraživača, s naglaskom na umrežavanje i njihovu afirmaciju u međunarodnom znanstveničkom krugu. Visokoj razini stručnosti, znanstvenosti i kvalitete 1. Međunarodnog znanstvenog simpozija mladih istraživača glazbe pridonijeli su članovi Programskog odbora koji čine ugledni hrvatski i inozemni stručnjaci iz svih tematskih područja obuhvaćenih simpozijem. Izlaganja su tematski bila vezana uz (re)valorizaciju glazbene baštine, predmete i metode arhivskih istraživanja u digitalnoj eri, (suvremene) glazbenoanalitičke pristupe glazbenom djelu, (zanemarene) glazbene tradicije i (suvremene) izvođačke prakse te perspektive suvremenog (specijalističkog) glazbenog obrazovanja.

Simpozij je započeo svečanim otvorenjem u kojem su sudjelovali Komorni ansambl *Strune* iz Omiša i Mješoviti zbor Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu pod dirigentskim vodstvom Vlade Sunka. Nakon toga je **Dinko Fabris** (Glazbeni konzervatorij »San Pietro a Majella« u Napulju, Sveučilište Basilicata u Materi) održao pozvano predavanje pod nazivom *Musicologists without Borders: the Utopian Role of Music in Society* (*Muzikolozi bez granica: utopijska uloga glazbe u društvu*). Prvoga

dana održale su se dvije muzikološke sesije. U Muzikološkoj sesiji br. 1 **Vilena Vrbanić** (Zagreb) izložila je priopćenje *Glazbeni instrumenti iz fundusa Muzeja grada Splita*, **Mirko Jankov** (Split) *Pregled orguljskih formi i izvođačke prakse u Dalmaciji i Dubrovačkoj Republici u XVIII. stoljeću*, dok je **Ana Bubalo** (Split) govorila na temu *Fra Jeronim Filipušić (1771. – 1849.)*, glazbenik: *tragom arhivskih izvora*. U Muzikološkoj sesiji br. 2 izlaganja su se predstavila sljedećim redom: **Marina Bazina** (Mostar): *Katedralni zbor kao nositelj razvoja glazbene kulture grada Mostara*; **Sara Ries** (Zagreb): *Tematika pisama Franje Ksavera Kuhača – I. i II. svezak korespondencije*; **Maruša Zupančić** (Ljubljana): *Bohemian Violinists in Croatian and Slovene Lands and Their Interactions until 1919* (Češki violinisti u hrvatskim i slovenskim zemljama te njihova interakcija do 1919.); **Miloš Bralović** (Beograd): *Manje poznata djela Josipa Slavenskog iz arhivske zbirke Fakulteta muzičke umjetnosti u Beogradu: teze o kulturnoj memoriji*; **Miloš Marinković** (Beograd): *Mjesto Richarda Wagnera u muzikološkom opusu Miloja Milojevića*.

U poslijepodnevnom satima predstavila su se dva muzikološka projekta koja se u razdoblju od 1. ožujka 2017. do 28. veljače 2021. provode pod okriljem Hrvatske zaklade za znanost. O projektu *Glazbeni izvori Dalmacije u kontekstu srednjoeuropske i mediteranske glazbene kulture od 18. do 20. stoljeća* (GIDAL) govorile su **Ivana Tomić Ferić** (Glazbeni odjel Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu) i **Katica Burić Čenan** (Odjel za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru). Tema njihova predstavljanja bila je *Glazbena baština kroz prošlost, sadašnjost i budućnost*. O projektu *Umrežavanje glazbom: promjene paradigmi u »dugom 19. stoljeću«* – od Luke Sorokočevića do Franje Ks. Kuhača (NETMUS19) govorile su **Vjera Katalinić** i **Sara Ries** (Odsjek za povijest hrvatske glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti). Tema njihova predstavljanja bila je *Rezultati i izazovi*. Prvi dan zaokružen je predstavljanjem notne zbirke i CD-a *12 Etida za gitaru Heitora Villa-Lobosa* u transkripciji za klavir te recitalom koji je održala **Julija Bal** (Novi Sad).

Drugog dana simpozija održale su se tri sesije. U Etnomuzikološkoj sesiji br. 1 sudjelovali su **Ta-Hsin Kuo** (Beč): *Singing with Minorities: The Southeast Asian Music Scene in First Square, Taichung City, Taiwan* (Pjevanje s manjinama: glazbena scena na Prvome trgu u jugoistočnoj Aziji, Taichung, Tajvan) te **Margarida Cardoso** (Aveiro): *The Social Status of Wind Quintets during the New State in Portugal: José dos Santos Pinto and Adácio Pestana* (Društveni status puhačkih kvinteta za vrijeme Nove Države u Portugalu: José dos Santos Pinto i Adácio). Potom je **Susana Sardo** (Sveučilište u Aveiru, INET-md) održala pozvano predavanje na temu *Shared Research Practices or How to Interpellate Disciplinary Borders in Music. Two Contradictions and One Desire* (Dijeljene istraživačke prakse ili kako interpelirati disciplinarne granice u glazbi. Dva proturječja i jedna želja). U Glazbeno-teorijskoj sesiji predstavile su se: **Petra Zidarić Györek** (Graz): *Middle East and West: Transformational Process in a Selected Composition by Klaus Huber* (Bliski istok i zapad: procesi transformacije u odabranoj skladbi Klausu Hubera); **Annini Tsioutis** (Pariz): *A Re-evaluation of the Idea of Tradition in »32 Piano Pieces«* by Nikos Skalkottas (Ponovno vrednovanje ideje tradicijskog u

»32 klavirska komada« Nikosa Skalkottasa); **Olja Janjuš** (Beč): *Transtekstualnost i hiperestetske prakse skladateljskog procesa*.

Izlagачi i priopćenja u Glazbeno-pedagoškoj sesiji bili su: **Ana Čorić** (Zagreb): *Community music u visokoškolskom sustavu iz perspektive zagrebačkog sveučilišta*; **Igor Vlajnić** (Rijeka): *Obrazovni programi u ustanovama u kulturi: iskustva iz HNK Ivana pl. Zajca u radu s djecom*; **Matteo Ricciardi**, **Adriana do Nascimento Araujo Mendes** i **Anna Rita Addressi** (Bologna – São Paulo): *Foundations of Music Education Philosophy for Cross-Cultural Schooling Contexts (Temelji filozofije glazbenog obrazovanja za međukulturalne obrazovne kontekste)*; **Ivana Franceschi** (Split): *Aspiracije za nastavak glazbenog obrazovanja učenika klavira: uloga motivacije, vježbanja i nekih socio-demografskih obilježja*. Nakon sesija uslijedio je okrugli stol na temu *Programski koncepti doktorskih studija iz područja glazbe i srodnih studija*, koji je vodio **Stanislav Tuksar**. Mogla su se čuti iskustva s različitih doktorskih studija u Hrvatskoj, kao i u inozemstvu: Aveiru, Beogradu, Campinasu (Brazil), Grazu, Parizu i Würzburgu. Razgovaralo se i o mogućim smjernicama za njihovu nadgradnju i za implementaciju primjera »dobre prakse« te o međunarodnoj mobilnosti mladih istraživača glazbe. Večer je bila posvećena posjetu Galeriji Meštrović u Splitu (jednoj od sastavnica Muzeja Ivana Meštrovića), u kojoj je održan koncert alumnija i studenata Glazbenog odjela Umjetničke akademije u Splitu te dodjela potvrda o sudjelovanju aktivnim sudionicima. Drugi dan završio je svečanom večerom.

Treći dan započeo je predstavljanjem postera *Perspectives on Comparative Music Education (Pogledi o komparativnom glazbenom obrazovanju)*, koji su pripremili **Matteo Ricciardi**, **Adriana do Nascimento Araujo Mendes** i **Anna Rita Addressi**. Uslijedila je Etnomuzikološka sesija br. 2 u kojoj su sudjelovali: **Mónica Chambel**, **Helena Marinho** i **Alfonso Benetti Júnior** (Aveiro): *Experimental Remix Practices: The Recreation of »Don't Juan« by Constança Capdeville (Eksperimentalne remiks prakse: ponovno stvaranje »Don't Juana« Constançe Capdeville)*; **Fabio Dick** (Würzburg): *Glocalization in Bavarian Slang Rap (Glokalizacija u bavarskom slang rapu)*; **Alexander Hofmann** (Würzburg): *METAL. Analytical studies based on the »Standard Repertoire« of a Popular Music Genre (METAL. Analitičke studije temeljene na »standardnom repertoaru« popularnog glazbenog žanra)*; **Ines Cvitković Kalanjoš** (Gospić): *Primijenjenom etnomuzikologijom k poboljšanju obrazovnog sustava*; **Andreja Vrekalić** (Osijek): *Doing the »Other« Ethnomusicology in Croatia: Ethnographic Research at the Intersection of Medical Ethnomusicology and Music Therapy (Provođenje »druge« etnomuzikologije u Hrvatskoj: etnografsko istraživanje na razmeđu medicinske etnomuzikologije i muzikoterapije)*. Dijelom Muzikološke sesije br. 3, ujedno i posljednje, bile su: **Bojana Radovanović** (Beograd): *Glas i tijelo kao predmet istraživanja: pogled iz muzikologije*; **Mariana Ramos de Lima** (Lisabon): *Santa Maria de Terena in the »Cantigas de Santa Maria«: Historical, Political and Musical Aspects (Santa Maria de Terena u zbirci »Cantigas de Santa Maria«: povijesni, politički i glazbeni aspekti)*; **Ana Popović** (Osijek): *Uloga glazbe u filmu »The Piano« redateljice Jane Campion*.

Radove je na 8 sesija predstavilo 30 sudionika. Od toga ih je 10 bilo iz Hrvatske (Gospić, Osijek, Rijeka, Split, Zagreb) i 20 iz inozemstva. Među njima bilo je zastupljeno 10 zemalja: Austrija, Bosna i Hercegovina, Brazil, Francuska, Italija, Njemačka, Portugal, Slovenija, Srbija i Tajvan. Ovaj je simpozij postavljen, a potom i realiziran na vrlo visokoj razini. Nadajmo se da će se nastaviti održavati te da će mladi znanstvenici na njemu i ubuduće moći stjecati niz korisnih znanja i iskustava. Iduće izdanje najavljeno je za Osijek 2020.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb